

งานหนังสือธรรม ความใสสะอาดต้องให้ชัดเจน

~ ❀ ~

แต่ไหนแต่ไรมา นานนักหนาตั้งแต่มีก่อนมีวัดญาณเวศกวัน ได้ถือเป็นหลักการและเป็นเรื่องสำคัญที่สุดตลอดมาว่า หนังสือและงานเผยแผ่ทุกอย่างที่เขียนที่พิมพ์ออกไป เป็นงานธรรมทานให้เปล่าทั้งสิ้น และทำงานโดยไม่มีผลประโยชน์ใดๆ โดยต้องทำการทุกอย่างให้แจ่มแจ้งชัดเจนตลอดทั้งหมด เช่นที่ได้บอกกล่าวชี้แจงแถลงความทำเอกสารแจ้งให้รู้เข้าใจกันอย่างโล่งสว่างในเรื่องนี้ เช่น พิมพ์เป็นหลักฐานไว้ในหนังสือที่มีผู้ศรัทธา ขออนุญาตนำไปพิมพ์

แต่ระหว่างกาลเวลาที่ยาวนานหลายสิบปีนั้น ก็ได้มีคนที่มีหนังสือไปพิมพ์บ้าง โรงพิมพ์บ้าง สำนักพิมพ์บ้าง บางคน บางแห่ง รวมแล้วไม่น้อยทีเดียว ได้ทำการที่จะพาให้ผู้คนเคลือบแคลงสงสัยต่อความสะอาดหมดจดของพระ และของวัด เช่นบางสำนักพิมพ์ เมื่อได้รับหนังสือไปพิมพ์ฟรีๆ นอกจากตนเองจะขายได้กำไรแล้ว ยังพิมพ์บอกไว้ในหนังสือที่ตนขายด้วยว่า ผู้ใดต้องการพิมพ์หนังสือเล่มซื้อนี้ๆ ขอให้ติดต่อได้ที่สำนักพิมพ์ของเขา หรือบุคคลบางคนก็ไปบอกแก่เจ้าภาพงานศพว่า ถ้าต้องการพิมพ์หนังสือของพระองค์นี้ เชิญเลือกหนังสือจากบัญชีนี้ แล้วสั่งมาเถิด ตนจะไปดำเนินการจนเสร็จมาส่งให้ถึงที่ในวันมีพิธี ดังนี้ เป็นต้น บางเรื่อง ทางวัดทางพระได้รู้เร็วหน่อย บางเรื่อง ช้าหน่อย แต่ก็ดำเนินการแก้ไขขอให้เขาเลิกการกระทำนั้นๆ และพยายามให้คนรู้ทันเท่าที่จะมีกำลังทำได้ เป็นงานที่ต้องลำบากบ้าง

จนมาถึงเรื่องใกล้ชิดปัจจุบัน คือ กรณีที่กิจการธุรกิจแห่งหนึ่ง ซึ่งมีชื่อว่าเป็นสำนักพิมพ์ นำเอาภาพหนังสือจำนวนมาก ที่อาตมาได้เขียนไว้ และวัดญาณเวศกวันดูแลอยู่ ขึ้นโฆษณาบนเว็บไซต์ของเขา พร้อมทั้งมีข้อความบรรยายบอกแจ้ง

- ให้เข้าใจไปได้ว่า สำนักพิมพ์นั้นเป็นผู้จัดพิมพ์หนังสือธรรม (ของอาตมา) เหล่านั้น และเรียกหนังสือธรรมเหล่านั้นว่าเป็นหนังสือของสำนักพิมพ์ของเขา
- ให้เข้าใจไปได้ทำนองว่า สำนักพิมพ์นั้นเป็นผู้จัดพิมพ์จำหน่ายหนังสือของอาตมา หรือของวัดนี้
- และให้เข้าใจไปได้ทำนองว่า สำนักพิมพ์นั้นมีส่วนร่วมในกิจการของวัดญาณเวศกวัน
- ที่รุนแรงยิ่ง เขาเอาชื่ออาตมาไปจัดเข้าในระบบงานหนังสือ ว่าเป็นผู้เขียน เรียงเข้าคู่กับสำนักพิมพ์ของเขา ในเชิงให้เข้าใจได้ว่าอาตมาเป็นผู้ทำงานในกิจการของเขา

ที่จริง กิจการที่มีชื่อว่าสำนักพิมพ์แห่งนั้น ทำงานเกี่ยวข้องในกรณีนี้ เพียงแค่รับจ้างตีพิมพ์หนังสือเท่านั้น คือตีพิมพ์หนังสือที่มีผู้ได้รับอนุญาตจากพระ นำต้นฉบับหนังสือจากวัดไปจ้างให้เขาทำการตีพิมพ์ สำนักพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือของอาตมาโดยสุจริต จะมีคำอนุโมทนาไปแสดงเป็นหลักฐานว่าได้รับอนุญาตให้พิมพ์อย่างให้เปล่าโดยไม่มีค่าลิขสิทธิ์ แต่ที่นั่น ทั้งไม่เคยขออนุญาต และมีได้ทำหน้าที่ของสำนักพิมพ์ตามหลัก อาตมาไม่มีทางจะไปมีชื่อเข้าชุดกับกิจการที่เรียกตัวเองว่าสำนักพิมพ์ได้เลย และกิจการนั่นเอง ก็พึงแสดงตัวและปฏิบัติการให้ชัดเจนว่า ตนไม่เกี่ยวข้องกับกิจการของวัดญาณเวศกวันแต่อย่างใดทั้งสิ้น

เมื่อมีเสียงบอกว่าพระได้เห็นโฆษณาที่ไม่ถูกต้องของเขาแล้ว เขาจึงได้ถอน ลบภาพ ลบข้อมูล ข่าวสาร เรื่องราว ข้อความ ที่ว่าข้างต้นนั้น หดไปจากเว็บไซต์ และจากช่องทางเผยแผ่ข่าวสารของตน

อีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งคงทำมานานมากแล้ว แต่ทางพระเพ็ญรู้ คือการโฆษณาของโรงพิมพ์แห่งหนึ่ง (ได้ยินว่าเป็นสำนักพิมพ์ด้วย) มีผู้นำมาให้ดู ก็พบว่า บนเว็บไซต์ของ รพ. นั้น มีการโฆษณาโดยลงภาพปกหนังสือของอาตมา พร้อมทั้งมีข้อความบอกให้สั่งซื้อได้ คือมีการจำหน่ายหนังสือเหล่านั้นที่นั่น แถมยังเอา pdf file ต้นฉบับหนังสือที่ผู้จ้างรับจากวัดไปให้เขาพิมพ์นั้นเก็บไว้ และบอกโฆษณาบนเว็บไซต์ด้วยว่า ผู้ใดต้องการเอาต้นฉบับนั้นไปอ่านส่วนตัว ก็ให้ดาวน์โหลดที่นั่นได้ฟรี ญาติโยมได้บอกแก่โรงพิมพ์นั้นว่าได้พบโฆษณาของเขา ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง จะทำให้เข้าใจผิดต่อพระต่อวัด เขาแสดงความกระตือรือร้นว่าจะลบหรือแก้ไขโฆษณานั้น แล้วเงิบไป เวลาผ่านไปอีกนาน บางท่านเปิดดูเว็บไซต์นั้นอีก ปรากฏว่าแทบทุกอย่างคงอยู่อย่างเดิม เพียงแต่เปลี่ยนป้ายที่จะผ่านเข้าไปดูหนังสือที่โฆษณาเท่านั้น ญาติโยมก็พูดกับเขาอีก จึงต้องดูเว็บนั้นจนแน่ชัดว่าเขาได้ลบโฆษณาเกี่ยวกับพระและวัดหมดไปแล้ว

น่าแปลกใจว่า ทำไมที่นั่นจึงทำการได้ถึงขนาดนี้ เรื่องอาจเป็นไปได้ว่า เมื่อมีคนนำหนังสือที่ได้รับอนุญาตจากวัดแล้ว มาจ้างพิมพ์ เขาก็จะพิมพ์หนังสือนั้นเพิ่มไว้จำนวนหนึ่งเกินจำนวนที่รับจ้างพิมพ์ เมื่อผู้จ้างรับหนังสือที่จ้างพิมพ์ไปแล้ว เขาก็เอาหนังสือที่เขาพิมพ์เพิ่มเกินจำนวนจริงนั้นมาโฆษณาขาย

สองกรณีที่เล่ามานี้ บางอย่างก็คล้ายกัน เช่น ทั้งสองแห่งจัดทำข้อความคล้ายจะโฆษณาให้วัดด้วย บอกว่าติดต่อดูได้ที่นั่นๆ แต่วัดมิได้ต้องการให้กิจการธุรกิจใดๆ ไปโฆษณาอะไรๆ ให้แก่พระหรือแก่วัด หรือแม้แต่พูดถึง กรณีหลังร้ายไม่น้อยในแง่ (ตามที่เข้าใจจากคำโฆษณา) ว่า มีการขายหนังสือที่คงจะพิมพ์ไว้เกินจำนวนที่รับจ้าง แต่ก็ยังทำแค่เล่มหนังสือที่เสร็จแล้ว ส่วนกรณีแรกนั้นลงลึกไปถึงในเนื้อหนังสือ ซึ่งกลายเป็นว่าพระผู้เขียนอาจจะทำงานอยู่ในกิจการของสำนักพิมพ์นั้น

ใบบอกแจ้งนี้ ได้ทำไว้ด้วยจำเป็น โดยเหตุผลว่า

- เมื่อกิจการนั้นๆ ทราบว่าพระได้เห็นโฆษณาของเขา จึงลบโฆษณานั้นแล้ว ทางพระไม่เอาโทษอะไร จะนั่งว่าจับปัญหา แต่ทาง กม.บอกว่า ถ้าปล่อยทิ้งเรื่องไปเฉยๆ หากเขาทำการนั้นอีก จะแก้ไขได้ยาก เพราะในเวลาที่ยืดยาวไปนั้น การนั่งเฉย ไม่ท้วงติง ไม่กล่าวโทษเป็นต้น อาจถือได้ว่าเป็นการยอมรับว่าสิ่งที่เขาทำนั้นถูกต้อง เป็นความจริง ดังนั้น แม้จะไม่เอาเรื่อง ก็ต้องประกาศความจริงให้ปรากฏไว้ และอย่างน้อยเรื่องราวปัญหาที่เกิดขึ้น ได้จบไปอย่างไร ควรรู้กันให้ชัด ไม่ปล่อยให้ความสงสัยค้างคาอยู่ในใจของใครๆ
- สาธุชนรู้เข้าใจปัญหาแล้ว จะได้ช่วยกันดูแลบอกแจ้งภัย ถ้าพบเห็นโฆษณาอย่างนี้ ที่ไหน เมื่อใด ก็บอกเล่าให้รู้กันทั่ว เป็นการช่วยกันป้องกันแก้ไข เพื่อรักษาธรรมไว้

ความใสสะอาดของงานธรรมนี้ ต้องถือเป็นสำคัญที่สุด ต้องให้ปรากฏชัดเจนแจ่มแจ้ง ไม่ใช่แค่บอกว่าทำตามหลักตามกฎแล้ว ก็จบ ถ้าไม่ใสสะอาด งานธรรมที่ออกมา ก็แทบหมดความหมาย และเวลาคนมองคนนึกถึงพระองค์หนึ่งนี้ ก็มองเหมือนเป็นตัวแทนของพระ ของวัด ของงานธรรมทั้งหมด ถ้าไม่ใสสะอาด ก็ไม่อาจเป็นการเผยแผ่ธรรม

ถ้าวัดทำให้งานหนังสือธรรมปรากฏใสสะอาดชัดเจนแจ่มแจ้งไม่ได้ ก็คงต้องช่วยกันคิดพิจารณากัน ให้จริงจิงว่าจะเลิก จะไม่อนุญาตให้คนนำหนังสือจากวัดไปพิมพ์อีกต่อไป รวมทั้งวัดเองก็ไม่พิมพ์แจกด้วยเหลือทิ้งไว้แค่ให้เป็นเรื่องส่วนตัวของผู้เขียน ที่จะพิมพ์หนังสือธรรมแจกเป็นธรรมทานได้บ้าง ตามกำลังปัจจัยนิยตยภัตประจำตัวต่อไป

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ปยุตฺโต)

๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔